

1954-2024 70. YILINDA MİMARLAR ODASI

70. Yıl Coşkusu Meslektaşları Buluşturdu

Deniz İnceday

Prof. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

1954 yılında özel bir kanunla kurulmuş olan TMMOB Mimarlar Odası 2024 Aralık ayında 70. yılını çeşitli etkinliklerle ve buluşmalara kutladı.

Meslek Odası, kurulduğu günden bugüne mesleğin uygulanması ile ilgili kuralların ve işleyişin belirlenmesi, mesleğin toplum yararı anlayışıyla ele alınması ve meslektaşlar arası iletişimin güçlendirilmesi gibi ilkeleri benimseyen, kamu kurumu niteliğinde, özerk, Anayasal bir kamu tüzel kişiliği olarak çalışmalarını sürdürmekte.

70. yılı kutlamak ve meslek odasının birikimini bir arada değerlendirmek üzere Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ve Genel Merkezinde "1954-2024, 70. Yılında Mimarlar Odası, Mimarlık ve Gelecek" başlıklı ortak etkinlikler düzenlendi.

14 Aralık 2024 tarihinde İstanbul Büyükşehir Şubesi Karaköy Binasında düzenlenen sempozyumda açılış konuşmalarını İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Alper Ünlü ve Mimarlar Odası Genel Başkanı Zeynep Eres gerçekleştirdiler. Ardından Mimarlar Odası Genel Sekreteriği görevini yürüten Tores Dinçöz, "70. Yılında Mimarlar Odası" başlığıyla hazırladığı sunumla meslek odasının tarihi süreç içerisinde farklı dinamiklerle gelişen çalışma süreçlerine, toplum yararı ilkesine bağlı olarak sürdürülen mücadelelere, odaya emek veren meslektaşların ürettiklerine, toplumda ve ülkemizde meslek odasının bu bağlamdaki öncü rolüne dair hazırlanan belgesel niteliğindeki derlemeyi izleyenlerle görseller eşliğinde paylaştı.

Açılış konuşmaları ve hazırlanan tanıtıcı sunumun ardından sempozyumun ilk oturumu Alper Ünlü kolaylaştırıcılığında yapıldı. Bu oturumda Mimarlar Odası eski başkanlarından Yavuz Önen ve Eyüp Muhcu konuşmalarını gerçekleştirdiler. Yavuz Önen "70. Yılında Mimarlar Odası" başlıklı sunusunda meslek odasının kuruluşundan bugüne üstlendiği misyonu, özverilerle verilen hak ve hukuk mücadelelerine dayanan tarihi birikimi, bu süreçlerde emek veren meslektaşları ve ödenen bedelleri, diğer odalarla yürütülen diyalogu ve meslek odasının bu bağlamda toplum için önemini, duruşunu ve politik ve sosyal ilişkiler çerçevesindeki kimliğini değerlendirdi. Eyüp Muhcu ise, son dönemlerdeki Genel Başkanlık deneyimlerinden kaynaklanan birikiyle meslek odasının haklı mücadeleye alanlarını, politik sorumluluklarının önemini tarihi süreç içerisinde değerlendirerek bugün gelinen noktada verilen haklı hukuk mücadelesine, özelleştirmeler ve sermayeci baskılar karşısında kamu yararı ilkesi kararlılığının giderek önem kazandığına vurgu yaptı. Mesleğe ve meslek odasının çalışmalarına siyasal ve toplumsal bağlam üzerinden bakarak gelecek için bu duruşun giderek artan önemi-ne dikkatleri çekti.

Öğlen arasından sonra gerçekleştirilen 2. Oturum Erol Türkmen'in kolaylaştırıcılığında gerçekleştirildi. İlk konuşmacı olan Ayşen Ciravoğlu,

PROGRAM	
16.00 - 16.30	AÇILIŞ KONUŞMALARI Alper Ünlü TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı
16.30 - 17.00	Zeynep Eres TMMOB Mimarlar Odası Yürütme Kurulu Başkanı
17.00 - 17.30	"70. Yılında Mimarlar Odası" Tores Dinçöz TMMOB Mimarlar Odası Genel Sekreteri
17.30 - 18.00	1. OTURUM "Kırsaldan Bugüne Mimarlar Odası" Kolektör: Alper Ünlü
18.00 - 18.30	"70. Yılında Mimarlar Odası" Yavuz Önen
18.30 - 19.00	"Mimarlar Odası ve Türkiye Mimarlık Politikası" Eyüp Muhcu
19.00 - 19.30	"Örgütlenme ve Meslek Pratiği" Erol Türkmen
19.30 - 20.00	2. OTURUM "Mimarlık ve Gelecek" Kolektör: Erol Türkmen
20.00 - 20.30	"Kırsal Çözümde Mimarlık Mesleğinin Gelişimini Değerlendirmek" Ayşen Ciravoğlu
20.30 - 21.00	"Türkiye'de Mimarın Değişen Rolü" Meltem Bektaş
21.00 - 21.30	"Mucirlerin Psikolojik Örgütlenmeleri ve Mimarlar Odası" Deniz İnceday
21.30 - 22.00	"Türkiye Mimarlık Eğitimi Politikaları" Süleyman Tano
22.00 - 22.30	ARA
22.30 - 23.00	Değerlendirme ve Farkındalık Yavuz Önen

"Krizler Çağında Mimarlık Mesleğinin Geleceğini Düşünmek" başlıklı konuşmasında küresel ölçekte bugün yaşanan krizler, afetler ve tehditler karşısında dünya mimarlık gündeminin odak noktalarına işaret ederek Kopenhag 2023 Dünya Mimarlık Kongresi'nde alınan kararlara ve hazırlanan raporlara değindi. Ayrıca Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) dönem çalışmalarının ve güncel dönem eğilimlerin bilgisini tartışmaya açtı. Ardından "Türkiye'de Mimarın Değişen Rolü" başlıklı konuşmasını gerçekleştiren Mehmet Bozkurt ise, meslek alanında yaşanan değişimi, dönüşümü farklı boyutlarıyla ve nedensellik ilişkileriyle ortaya koydu. Bugün sayıları giderek artan meslektaşlara ve meslek zemininde yaşanan erozyonun olumsuz toplumsal ve kültürel etkilerini, eğitim ve kalite sorunlarına yansımalarını irdeleyerek güncel duruma dair bir resim sergiledi. Oturum Deniz İncedayı'nın "Meslek Alanında Uluslararası Örgütlenmeler ve Mimarlar Odası" başlıklı sunuşuyla sürdü. Deniz İncedayı da konuşmasında meslek odasının 70

yıllık birikiminin değerine ve toplumsal açıdan önemine değinerek, uluslararası platformlarda Türkiye Mimarlar Odasının katılımlarını ve süren uluslararası ilişkilerini özetledi. Sunuşunda yabancı meslek örgütlerinin yaklaşımları, politikaları ve çağdaş gelişmeler hakkında bilgiler yer aldı. Oturumun son konuşmacısı ise Bülend Tuna idi. Bülend Tuna, "Türkiye Mimarlık Eğitimi Politikaları" başlıklı sunuşunda ülkenin meslek eğitimi alanına mercek tuttu. Mimarlığın üniversite öncesinden başlayarak mezuniyet sonrasına uzanan sürecinde yaşanan niteliksel ve niceliksel sorunlar ile toplumun geleceğini ilgilendiren gerçeklikleri ve tehditleri değerlendirdi. Mimarlık eğitimi ortamının bugün karşılaştığı ciddi krizi rakamlarla ve somut verilerle açıkladı.

Sunuşların ardından son bölümde gerçekleştirilen Forum'u ise İstanbul Büyükşehir Şubesi Sekreter Üyesi Ahmet Erkan yönetti. "Değerlendirme ve Forum"a ayrılan sürede katılımcılar değerli katkılar yaptılar ve çeşitli noktalarda konuşmacılara sorularını

Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Başkanı Alper Ünlü ve eski TMMOB Başkanı Yavuz Önen sempozyumun ilk oturumunda.

yöneltiler. 70. Yıl coşkusu katılımcıların gelecek için dilekleri ve ortak dayanışma ruhunun sürdürülmesi kararlılığı vurgulanarak sonlandırıldı.

Türkiye'nin Deprem Gerçeği: 6 ve 20 Şubat Depremlerinin 2. Yılında Deprem İllerinde Mimarlık, Planlama ve Afet Yönetimi Etkinliklerinin Ardından

Ayşegül Ağan

Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

TMMOB Mimarlar Odası ve Gaziantep Kent Konseyi'nin iş birliğiyle düzenlenen *Türkiye'nin Deprem Gerçeği 6 Şubat ve 20 Şubat 2023 Depremlerinin 2.Yılında Deprem İllerinde Mimarlık, Planlama ve Afet Yönetimi Etkinlikleri* 7-8 Şubat 2025 tarihlerinde Gaziantep'te gerçekleştirildi. Etkinlik, 7 Şubat günü düzenlenen

Afet ve Mimarlık Arama Konferansı'nın ardından 8 Şubatta Afet ve Mimarlık Sempozyumu ile devam etti.

Bayazhan'da başlayan etkinliğin ilk günü, Bilkent Üniversitesi ve Hasan Kalyoncu Üniversitesi Mimarlık Bölümü iş birliğiyle yürütülen "İslâhiye Kent Meydanı, Belediye ve Ek Hizmet Binası Tasarımı" öğrenci projeleri

dönem sergisinin açılış töreninin ardından açılış konuşmaları ile devam etti. Gaziantep Valisi Kemal Çeber, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, TMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Başkanı Zeynep Eres Özdoğan, Gaziantep Kent Konseyi Başkanı Yusuf Erdem Güzelbey, Gaziantep Kent Konseyi Kadın

Resim 1. Afet ve Mimarlık Arama Konferansı açılış (Fotoğraf: Filiz Ayaz).

Resim 2. Afet ve Mimarlık Arama Konferansı açılış konuşması (Fotoğraf: Ayşegül Ağan).

Resim 3. Afet ve Mimarlık Arama Konferansı çalışma grup toplantısı (Fotoğraf: Ayşegül Ağan).

Resim 4. Afet ve Mimarlık Sempozyumu, TMMOB Mimarlar Odası Genel Başkanı Zeynep Eres'in açılış konuşması (Fotoğraf: Filiz Ayaz).

Resim 5. Afet ve Mimarlık Sempozyumu I. oturum (Fotoğraf: Filiz Ayaz).

Resim 6. Afet ve Mimarlık Sempozyumu II. oturum (Fotoğraf: Filiz Ayaz).

Meclisi Başkanı Aslı Ölçal Tezel'in açılış konuşmalarını yaptı. TMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu Başkanı Zeynep Eres Özdoğan, depremin ardından "Mimarlar Odası olarak, teknik incelemeler yaptıklarını, depremin neden bu kadar büyük bir yıkıma yol açtığını sorguladıklarını ve gelecekte benzer felaketleri yaşanmaması için neler yapılması gerektiğini tartıştıklarını" dile getirdi. Depremin ikinci yılında,

yapılan çalışmaların doğruluğunun ve yanlışlarının değerlendirilmeye başlanması gerektiğinin altını çizen Özdoğan, "Bugün, bu süreçte neyin doğru yapıldığını, neyin yanlış yapıldığını sorguluyoruz. Gelecekteki yapılaşma ve insan yaşamını güvence altına almak için doğru politikaların hayata geçirilmesi gerekiyor" ifade etti. Ayrıca, etkinliğin meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliğiyle gerçekleşti-

rildiğini, bu birlikteliğin deprem ve afet yönetimi alanında çözüm önerileri geliştirmede büyük önem taşıdığını belirtti.

Açılış konuşmalarının ardından katılımcıların kayıtlarının yapılmasını takiben Afet ve Mimarlık Arama Konferansı koordinatörü Doç. Dr. Koray Güler, konferansı içeriği ve amacı hakkında bilgi vererek konferansın tanıtımını yaptı. Tanıtımda, konferansın iki oturumda gerçekleştirileceği ve her oturumda dört farklı çalışma grubunun olduğu aktarıldı. Tanıtımın ardından akademisyenler, uzmanlar, sivil toplum kuruluşları ve sektör temsilcilerinden oluşan katılımcılar ilgi duydukları ve katkı sunabilecekleri çalışma gruplarının toplantısına katılmak üzere ilgili salona yönlendirildi. Konferansın birinci oturumu "Afet Sonrası Teknik Uzmanların Görev ve Sorumlulukları", "Mimar, Mimarlık ve Hukuk", "Kentsel Yenileme/ Dönüşüm, Afet Riskli Alan, Rezerv Alan, Deprem Sonrası Yeniden Yapılanma" ve "Kültürel Miras" konu çalışma gruplarında katılımcılara ilgili konu başlıklarına yönelik hazırlanan bir dizi soru yönetildi ve katılımcılardan gelen yanıtlar rapor edilmek üzere kaydedildi. Tartışmalara geçilmeden önce her çalışma grubunun içlerinden bir yürütücü seçmesi istendi. Yürütücüler, oturum sonunda ilgili çalışma grubunda tartışılan konuları, ortaya konulan sorunları ve geliştirilen önerilere dair kısa bir değerlendirme yaptı. Aynı yöntemle gerçekleştirilen ikinci oturumda "Alt Yapı ve Çevre", "Eğitim ve Sağlık", "Sosyal ve Ekonomik Yapı" ve "Kent Konseylerinin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Afet Çalışmaları" konulu çalışma gruplarında yapılan tartışmaların ardından yapılan çalışma grup yürütücülerinin genel değerlendirmeleri ile arama konferansı sona erdi.

Etkinlik ikinci gününde Afet ve Mimarlık Sempozyumu Panorama 25 Aralık Müzesi Özdemir Bey Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Sempozyum, Panorama 25 Aralık Tarih Kurulu Başkanı ve TMMOB Merkez Yönetim Kurulu üyesi Bekir Sıtkı Severoğlu, TMMOB Gaziantep Mimarlar Odası Başkanı Mustafa Büyükuncu, TMMOB Mimarlar Odası Genel Başkanı Zeynep Eres Özdoğan, Gaziantep Kent Konseyi Başkanı Yusuf Erdem Güzelbey ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin'in açılış konuşmalarıyla başladı. Açılış konuşmalarının ardından sempozyum Prof. Dr. Zeynep Gül Ünal'ın 'Afetlerde Acil Müdahale ve Mimarın Rolü' başlıklı tematik sunuşu ile devam etti. Ünal, afet durumlarında acil müdahale için mimarların, mühendisler ve şehir planıcıları ile iş birliği içerisinde çalıştıklarını ve operasyonel süreçleri birlikte planladıklarını aktardı. Afet yönetim döngüsündeki öncesi-sırası-sonrası tanımları arasında yer alan her sürecin bir tecrübe olduğunu ve bu süreçte sahada öğrenilen operasyonel tecrübenin iyi biçimde kayıt altına alınarak bir sonraki afet için bu tecrübeyi teknik olarak anlatacak dökümanları hazırlamanın mimarların rolü olduğunu dile getirdi.

İki oturumdan oluşan sempozyumun birinci oturumu, Prof. Dr. Onur Erman'ın moderatörlüğünde Doç. Dr. Bülent Batuman, Prof. Dr. Zafer Savaş Şahin ve Doç. Dr. Ali Tolga Özden'in katılımıyla başladı. Onur Erman, oturumda afet öncesi yönetim sürecinde

dirençli kent ve dirençli toplum bağlamında tartışmaya açtığını dile getirdi. Oturumun ilk konuşmacısı Bülent Batuman, *afet, kentleşme, şehircilik* başlıklı sunuşunda 1999 depreminin ardından son 25 yılda gelişen afetlere dirençli kentleşme deneyiminin olumsuzluklarına değinerek afet yönetiminde yer alan afet öncesi, sırası ve sonrası döngüsüne bakıldığında aslında her afetin sonrasının bir sonraki afetin öncesi olduğunu vurgulayarak arada geçen sürede kırınanlığın azaltılmasının aksine artırılmasına yönelik politikalar geliştirilmesinin sadece güçlü binalar yapmakla ilgili olmadığını dirençli toplumsal bağlamda da sosyal politikaların üretilmesi gerektiğini vurguladı. Zafer Savaş Şahin, *dirençli kentler için nasıl bir imar düzeni* başlıklı sunumunda imar, yapılaşma ve kentsel dönüşümün devlet yapılanmasında bir makro-ekonomik unsur olarak tanımlanması, üst ölçekli planlamanın yasal yaptırımından toplumsal uzlaşya dönüşürülmesi ve yeni nesil bir imar mevzuatına geçilmesi gibi tavsiyeler sundu. Oturumun son konuşmacısı Ali Tolga Özden, *güvensiz kentlerin enkazından dirençli toplum umudunu yeşertmek mümkün mü?* başlıklı sunumunda bir yerleşim üzerinden örneklem yaparak afete dirençli hale gelmek için toplumsal bilincin oluşması ve farkındalığın artırılmasının önemini aktardı.

Sempozyumun ikinci oturumu Prof. Dr. Mustafa Güler moderatörlüğünde Doç. Dr. Nuri Serteser, Prof. Dr. Ahmet Melih Öksüz, Prof. Dr. Zeynep

Ahunbay ve Ömer Selçuk Baz'ın konuşmalarıyla devam etti. Oturumun ilk konuşmacısı Nuri Serteser, *deprem sonrası yangın tehlikeleri* başlıklı sunumunda şehircilik ve mimarlık açısından kent ve bina tasarımlarında kullanılabilir bir veri olarak deprem sonrası yangın modellemelerinin önemini dile getirdi. Ahmet Melih Öksüz, *kentlerin oluşumunda deprem öncesi süreçler ve mimarlık* başlıklı sunuşunda imar planlarının oluşum süreçlerini aktardı ve mimarlık faaliyetlerinde mimari meslek etiğine değindi. *Kültür varlıklarının depreme hazırlanması: 6 ve 20 şubat depremleri sonrası gözlemler* başlıklı sunumunda Zeynep Ahunbay, depremde hasar gören kültür varlıklarının deprem sonrası süreçte onarımları sırasında karşılaşılan uygulamalardan örnekler aktardı. Son konuşmacı Ömer Selçuk Baz, *deprem bölgesinde mimarlık* adlı sunuşunda deprem sonrası yıkılan alanlarda yerel yapı geleceğine uygun ve kültürel bağlamda coğrafyaya bağlı bir tasarımın gerçekleştirileceğine yönelik fikirler sundu. Oturum sonunda Mustafa Güler, afet dirençliliği konusunda bilgi eksikimiz olmadığı ancak yasal değişiklikler nedeniyle yapılan hatalar üzerine genel bir değerlendirme yaptı.

Oturumlar sonrasında Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Murat Uluğ yürütücülüğünde *6 ve 20 şubat depremlerinin ardından Türkiye'de mimarlık, planlama ve afet deneyimi'nin* tartışmaya açıldığı forumda katılımcıların soru ve katkıları ile sempozyum son buldu.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Karaköy) Mescidi Özelinde İstanbul'da Gerçekleştirilmek İstenen Rekonstrüksiyon Çalışmaları Hakkında Basın Açıklaması

Resim 1. 1958 Yıkımlarından önce Karaköy Meydanı'ndan bir görünüm
(Kaynak: Salt Araştırma).

Resim 2. 1958 Yıkımlarından önce Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
Mescidi (Kaynak: Salt Araştırma).

Bu basın açıklaması 20 Kasım 2024 tarihinde kamuoyuyla paylaşıldığı üzere 1958 yılında yıkılan Raimondo d'Aronco tasarımı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Karaköy) Mescidi'nin İBB Miras (Kültür Varlıkları Dairesi Başkanlığı) tarafından yeniden yapılacağına duyurulması üzerine konu hakkında TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nin ilkesel görüşlerini açıklamak üzere hazırlanmıştır.

Rekonstrüksiyon projeleri ve uygulamaları, yakın tarihimizde yalnızca mimarlık kamuoyunda değil toplumsal düzeyde takip edilen ve duyarlılık gösterilen konulardan biridir. 2013 yılında Gezi Parkı'nın yerine Taksim Topçu Kışlası'nın yeniden yapılmak istenmesine karşı gelişen toplumsal muhalefet hepimizin hafızasındadır.

Türkiye demokrasi ve kent mücadelesi tarihine geçen Gezi Parkı tartışmaları, Topçu Kışlası'nın ihyasını şimdilik durdurmuş olsa da son çeyrek yüzyılda özellikle İstanbul'da çeşitli nedenlerle ortadan kalkmış çok sayıda yapının yeniden inşa edildiği bilinmektedir.

Yedikule Hisarı, Rumeli Hisarı, Süheyl Bey, Süleyman Subaşı, Fatih Piri Mehmed Paşa, Uzun Yusuf Camileri gibi çok sayıda dini yapı ile birlikte Ayasofya Medresesi bilinen en çarpıcı ihyâ örnekleridir. Söz konusu uygulamaların bir tarihi çevre koruma uygulaması mı yoksa kentsel mekân ve hafızayı yeniden biçimlendirme arzusu mu olduğu sorusu kamuoyunda tartışılmaya devam etmektedir. Daha yakın tarihte inşa edilmiş

Emek Sineması, AKM, Mecidiyeköy Likör Fabrikası, Karaköy Yolcu Salonu gibi yapıların ise korunması için öncelikle yıkılmasının tercih edilmesi, Türkiye'de rekonstrüksiyonun adeta bir genel eğilime dönüştüğünün ispatı gibidir.

1990'lı yıllarda SSCB'nin dağılması ve Doğu ile Batı Almanya'nın birleşmesi gibi önemli ideolojik ve yönetsel değişimlerin yaşandığı toplumlarda **seçilen geçmişe** dair yapıların **yeniden canlandırılmak** istendiği örneklerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Almanya Dresden'deki Frauenkirche, Berlin'deki Karl Friedrich Schinkel Bauakademie ve Berliner Schloss, Ukrayna'da Pirogoscha Kilisesi ve St. Michael ve Assumption Katedralleri, Belarus'ta Minsk Belediye Binası, Letonya Riga'daki Schwarzhäuperhaus, Litvanya Vilnius'taki Kraliyet Sarayı ve Rusya Moskova'daki Kazan ve Kurtarıcı İsa Katedralleri gibi yeniden yapımlar bu durumun çarpıcı örnekleridir.

Yalnızca ülkemizde değil, dünyanın diğer ülkelerinde de sık uygulanmaya başlanan mimari rekonstrüksiyonun bir koruma eylemi sayılıp sayılmayacağı uzmanlar arasında uzlaşılabilir bir konu değildir. ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde: *"Kültür varlığı değerlerini taşıyan ve toplumsal hafızada güncelliğini korumakla birlikte herhangi bir nedenle yitirilmiş olan yapının, gerek kültür varlığı niteliği, gerekse kültürel çevreye olan tarihsel katkıları ve toplumsal açıdan vazgeçilmezliğinin tanımlanması*

durumunda yeniden yapılması” olarak tanımlanan rekonstrüksiyonun ancak “yapının içinde bulunduğu kentsel bağlamın değişmemiş, bu değişikliğin toplumsal hafızada yer bulmamış olduğu, eldeki mevcut belgelerin varsayımları en aza indirgeyecek düzeyde olduğu durumlarda” uygulanabileceği belirtilmiştir.

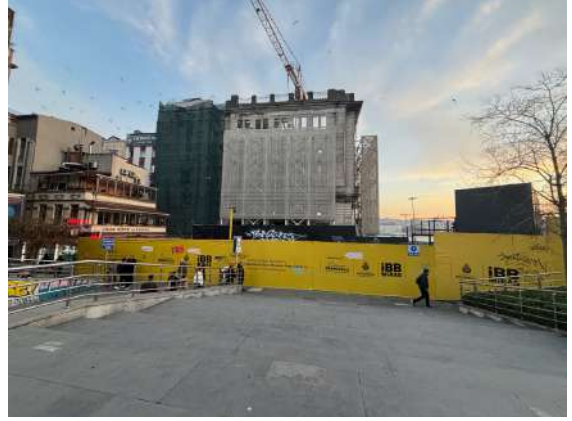
70 yıllık birikimiyle Mimarlar Odası, yaşam çevrelerimizin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi için; tarihi ve doğal dokuyu tahrip eden, kültürel değerleri yozlaştıran, şehircilik ve mimarlık mesleğine ve kamu yararına aykırı olan uygulamalara karşı mücadelesini sürdürmekte ilk günkü kararlılığını sürdürmektedir. Çağdaş koruma kuramında ancak afetler, savaşlar, çatışmalar gibi olağanüstü koşullar nedeniyle kaybedilmiş yapılar açısından gündeme getirilen rekonstrüksiyonun son çeyrek yüzyılda İstanbul’da ve ülkemiz genelinde çok sayıda yapı için uygulandığını görmekteyiz.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi, uluslararası bilimsel ölçütlere ve kamu yararına uygun olmayan söz konusu projelere karşı mücadelesini hem toplumsal farkındalığı artırmak için hem de hukuki düzeyde sürdürmektedir. Bu çerçevedeki hukuki mücadelelerimizden iki örneği özellikle anımsatmak isteriz. 30 Aralık 2011 tarihli “1/5000 Ölçekli Tarihi Yarımada

Koruma Amaçlı Nazım” ve 21 Aralık 2010 tarihli “Beyoğlu İlçesi Kentsel Sit Alanı 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama” imar planlarında aralarında Karaköy Mescidi’nin de bulunduğu pek çok yapının “ihyâ”sını öneren planların evrensel koruma ilkelerine uygun olmadığı ve kamu yararını gözetmediği gerekçeleriyle planların iptali istemiyle davalar açılmış ve mahkeme her iki davada da TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi’ni haklı bulmuştur.

Raimondo d’Aronco’nun özgün çizimleri kullanılarak hazırlandığı öne sürülen rekonstrüksiyon projesi, 2013 yılında İstanbul İl no.lu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından uygun bulunarak onaylanmış ardından kamuoyundan yükselen eleştiriler sonrası proje uygulanmaktan vazgeçilmiştir.

1958 yılındaki yol genişletme çalışmaları kapsamında yıkılan ve özgün az sayıdaki parçası Kınalı Ada Camisi’nde bulunan Karaköy Mescidi’nin ihyâsının yukarıda kısaca açıklandığı üzere evrensel koruma ilkelerine ve kamu yararına aykırı olduğu düşünülmektedir (Resim 1-3). Geçmişte mescidin bulunduğu Karaköy Meydanı günümüzde daha yoğun ve sıkışık bir hal almış yapının bulunduğu kentsel bağlam farklılaşmıştır. Raimondo d’Aronco’nun özgün projelerine ulaşılmış olsa dâhi mimarın uygulamada yapmış olduğu

Resim 3. Mescidin yerinin şantiye levhalarıyla kapatılmış güncel görünümü. (Fotoğraf: Koray Güler)

değişikliklere dair bilgiler yetersizdir (Resim 1-3).

Aradan geçen yılların ardından siyasi bir mesaj vermek amacıyla kent mekânını yeniden şekillendirmeye yönelik popülist yaklaşımların yeniden karşımıza çıkmasını hayretle karşılamaktayız. TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi olarak kültür varlıklarını özgün nitelikleriyle korumanın değerini ve hiçbir kopyanın aslı gibi değerlendirilemeyeceğini düşündüğümüzü önemle vurgular, bu doğrultuda gerçekleştirilmek istenen projeden acilen vazgeçilmesini beklemekteyiz. Gelecekte kent mekânlarına yapılacak müdahalelerin “ben yaptım oldu” yaklaşımı yerine demokratik zeminde tüm paydaşların görüşleriyle şekillendirilmesi umuduyla...

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi Basın Duyurusu

Labirent İmgeleri Sergisi Üzerine Değİnmeler

Nevzat Sayın

Galeri Siyah&Beyaz'da, 2002'deki *Labirent* sergisinden iki yıl sonra *Labirent İmgeleri* sergisi ilk sergide görülen tuvalerin yanısıra defterlerin sayfalarındaki küçüklü büyüklü eskizlerden türetildi. Büyütüp, küçültmelerle, renk değışiklikleriyle, detay almalarla, tekrarla, kağıda, beze yapılan baskılarla yapılan türetilmelere geleneksel tezgâhlarda dokunan kilimler de eklendi. Bütün bunlara Ankara sergisindeki 3 boyutlu metal çalışmalar ve akrilikle boyanmış tuvalerin bir kısmı da eklenince sergi tamamlanmış oldu.

Kullandığım bütün dürtüler mimarlıktan devşirerek buraya getirdiğim şeyler. Ölçek, tekrar, detay, renk, malzeme, teknik, dönüştürmek, müdahale gibi meseleler mimarlıkta da peşinde olduğum şeyler. İnşa ederek

mimarlık yapmak uzun sürdüğü için zaman zaman kısa süren ara yollara sapmak, mimarlıktan biriktirdiklerimi ara yollarda denemek ve ara yollardan edindiklerimi de mimarlığa taşımak eğlenceli bir öğrenme yöntemi benim için. Ustası olduğum bir işi bırakıp, çırağı olduğum bir işe bakmanın da başka bir eğlenceli, öğretici yanı var.

Yaptıklarınma "sanat" demek yerine "denemeler" demeyi tercih ediyorum. Bu kez yeni işlerimin tamamı dijital baskı. Kimi tuvallerdeki akrilik resimlerin farklı boyutlardaki baskıları, kimi defter sayfalarında kalmış eskizlerin büyütülmüşleri ve her iki türdeki çalışmalardan alınmış detaylar. Tuvallerdeki akrilik labirentler ve defter sayfalarındaki eskizler de ucu bucağı olmayan büyük bir resmin parçaları

gibi olduğundan bu imgeler de parçaların parçaları gibi.

Dijital baskı hem teknolojik cihazlarıyla hem de bu cihazları yetkinlikle kullanabilecek teknik donanıma sahip operatörleriyle oldukça karmaşık bir arayüze sahip. Bu yüzden de sonuç ürün 'kolektif nesne' sayılır. Düşüncenin tercümesi gibi sayılabilecek olan eskizlerde de, tuvalin üzerindeki akriliklerde de, fırçanın ve spatülün ucunda da belirebiliyor kişisel düşünceler. Buraya kadarı tekil bir uğraş ama bunların büyütülmesi, küçültülmesi, kesilip koparılması, değıştirilip dönüştürülmesi benim için ancak başkalarının katılımıyla mümkün.

Başından itibaren kurguladığım gibi yapmaya çalışsam bile rastlantının getirdiği bir katman da var. En başından bunu böyle kabul edince kurguyla rastlantı arasında iyi bir yer bulunabiliyor. Bu da mimarlıktan devşirilmiş bir düşünce benim için. Önceleri her ayrıntıyı tasarlamak gerektiğine dair beni sarıp sarmalayan 'endişeli düşünce' zamanla hiç bir tasarımın herşeyi çözmek için yapılamayacağı düşüncesine dönüştü. Asıl meseleyi bulmak ve onu çözmeye çalışırken diğerlerinin de olabildiği kadar çözüldüklerini görmek ve bununla yetinmek asıl konuyu gözden kaçırmaktan uzak tutuyor. İsteddiğimiz kadar hesaplayalım tesadüflerin katkısı azımsanmayacak kadar çok. Bunlardan bazıları -gerçekten- tesadüf, bazıları -hayretle- tevafuk... Bu serginin Pera Müzesi'ndeki "Hesaplar ve Tesadüfler" sergisiyle aynı zaman aralığına denk gelmesi ve benim o sergi üzerine "Hesaplar, Tesadüfler ve Tefavuklar"ı yazmış olmam gibi...

Fotoğraflar: Egemen Karakaya.

Koray Arış'ın Kişisel Sergisi "İçinde Yaşadığımız Deri" 12 Aralık'tan İtibaren Arter'de

Arter, Koray Arış'ın *İçinde Yaşadığımız Deri* başlıklı kişisel sergisini izleyiciyle buluşturuyor. Küratörlüğünü Selen Ansen'in üstlendiği sergi, sanatçının farklı dönemlere ve serilerine ait heykellerini, atölyesindeki üretim süreçlerini belgeleyen nesnelere ve malzemelerle mekâna özgü bir kurgu içinde bir araya getiriyor. *İçinde Yaşadığımız Deri*, 12 Aralık'tan itibaren Arter'in 2. kat galerisinde ziyaret edilebilir.

İçinde Yaşadığımız Deri başlıklı sergi, Koray Arış'ın 60 yıla uzanan heykel pratiğine figür, ten, tını, hareket ve denge gibi yapıtlarındaki merkezi temaların merceğinden kapsamlı bir bakış sunmayı amaçlıyor. Arış'ın farklı dönemlere ve serilerine ait heykelleri, mekâna özgü bir kurgu içinde, atölyesindeki üretim süreçlerini belgeleyen çeşitli nesnelere bir araya geliyor. Sergiyi oluşturan 300'e yakın yapıt ve nesne, formların dönüşümlerine tanıklık ederken aynı zamanda heykel, nesne ve beden arasında kurulan ezeli ayrımların kırıldığı ve heykelin tene büründüğü bir ortaklık alanını deneyime sunuyor.

İçinde Yaşadığımız Deri, Arış'ın 1982'den bu yana çalışmalarını sürdürdüğü Çatalca'daki atölyesinde sanat, yaşam ve doğa arasında ördüğü bağlardan hareketle şekil alıyor. Bu alanın giriftiğini ve farklı formlar arasında sağladığı komşulukları benimseyen sergi, Arış'ın ahşap, metal, buluntu nesnelere ve özellikle deri ve köseleyi kullanarak ürettiği eserleriyle heykel sanatına yaptığı özgün katkılarını izini sürüyor. Küratör Selen Ansen'in oluştur-

duğu kronolojik olmayan güzergâh, sanatçının bedensel formları andıran ve doğadan esinlenen heykellerini, ses ve hareketi içinde barındıran serileriyle buluşturarak yeni komşuluklar kuruyor. Arış'ın heykele duymusal yaklaşımını ve maddeye adanmışlığını yüzeylerde usanmadan bıraktığı izler üzerinden görünür kılan *İçinde Yaşadığımız Deri*, doğal ve yapay olanın iç içe geçtiği, farklı süreçlerin kesiştiği, malzemelerin birbirine eklemeli olduğu ve formların evrildiği bir dünyanın kapılarını açıyor. Sergiyi meydana getiren erken dönem figüratif temsiller ve büstler, soyut kafalar, hayvanleşen / taşlaşan yüzler, kemikleşen taşlar, ağaçlaşan / kabuklaşan figürler, gövdeleşen / sırtlaşan rölyefler, figürasyondan soyunarak ortaya çıkan bu formların tümü, "heykel" ismini verdiğimiz nesneye ve heykel yapma faaliyetine alışılmış tanımların ötesinde bir yaklaşım öneriyor.

Sergiyi takiben, Selen Ansen, Francesco Albano, Sevinç Çalhanoglu, Necmi Sönmez ve Yaşam Şaşmazer'in kaleme aldıkları yeni metinlerin yanı sıra Ali Akay ve Antonio Antonio Del Guercio'nun sanatçının üretimini farklı katmanlarına odaklanan arşivsel yazılarına yer veren bir de kitap yayımlanacak. Emre Çıkınoğlu'nun tasarımını üstlendiği kitap, Hadiye Cangöke ve flufoto'nun (Banış Aras ve Elif Çakırlar) çektiği fotoğraflarla serginin görsel bir kaydını da tutacak.

Koray Arış'ın *İçinde Yaşadığımız Deri* başlıklı kişisel sergisini, 12 Aralık 2024 tarihinden itibaren Arter'in ikinci kat galerisinde görülebilir.

Koray Arış Hakkında

Nezihe ve Latif Arış'ın oğlu olarak 1944 yılında İstanbul'da dünyaya gelen ve İstanbul'la bağını koparmadan Adana'da ilkokul ve ortaokulu okuyan Koray Arış, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü Şadi Çalık Atölyesi'nden 1968 yılında mezun oldu. Devlet bursu ile gittiği Roma'da 1969–1971 yılları arasında Emilio Greco atölyesinde öğrenimini sürdürdü. Ahşap ve bronzun hâkim olduğu malzeme yelpazesine 1969 senesinden itibaren deriyi ekleyen Arış, kendi heykel atölyesinde ahşap ve deriyi buluşturan ilk heykellerini üretti. 1971'de Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olan sanatçı, 1972'de Roma'daki Galleria La Nuova Pesa'da bu eserlerden oluşan ilk kişisel sergisini açtı. Arış, İtalya'da kaldığı dönem esnasında, sanatsal pratiği kapsamında deri ve köseleyi soyut figürler üretmenin yanı sıra aynı malzemeleri kullanarak tasarladığı kostümler ve aksesuarlarla çeşitli tiyatro oyunları ve film projelerine katkıda bulundu. 1974'te, Türkiye'ye döndükten sonra, İstanbul'un Şaşkınbakkal semtinde kendi atölyesini kurdu. 1974–1976 yılları arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1982 yılında Çatalca'daki atölyesine geçti. 1985 ve 1988 yıllarında Maçka Sanat Galerisi'nde kişisel sergiler gerçekleştirdi. 1987 ve 1989 yıllarında Beral Madra'nın genel koordinatörlüğünü üstlendiği 1. ve 2. İstanbul Bienali'ne katıldı. 1986'dan 2015'e kadar Galerî Nev (Ankara) ve Galerî Nev İstanbul'da (İstanbul) kişisel sergiler açtı. 1990'lı yılların başında,

Sergi Tanıtım Bülteninden.

izleyici tarafından hareket ettirilebilen ve kendi içerisinde dengesi olan soyut formlar üzerinde çalışmaya başladı. Sanatçının *Devinim ve Denge* başlıklı retrospektif sergisi, 2012'de İş Sanat Kibele Sanat Galerisi'nde gerçekleşti. Arış'ın denge kavramına yoğunlaştığı yapıtlarını, ses

ve tını kavramları etrafında ürettiği, izleyiciyi dokunmaya ve dinlemeye teşvik eden eserleri izledi. Yurtiçinde ve yurtdışında, özellikle İstanbul ve Roma'da kişisel sergiler açan Arış'ın eserleri, birçok grup sergisinde gösterildi. Sanatçının İstanbul'da düzenlenen son kişisel sergisi, 2023 yılında *Farklı Sesler* başlığı altında Öktem Aykut'ta yer aldı. Koray Arış, İstanbul Çatalca'daki atölyesinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Selen Ansen Hakkında

1975'te İstanbul'da doğan Selen Ansen, Strazburg Marc Bloch Üniversitesi'nde Modern Edebiyat ve Sinema (yüksek lisans) eğitimi aldıktan sonra 2001 yılında Sanat Teorisi ve Pratikleri alanında doktorasını tamamladı. Başta Strazburg École Supérieure des Arts Décoratifs olmak üzere Fransa'da farklı sanat ve tasarım okullarında sanat teorisi ve sanat felsefesi eğitimi verdi. 2009–2015 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Felsefe ve Toplumsal Düşünce ile Karşılaştırmalı Edebiyat yüksek lisans programlarında öğretim görevlisi olarak çalıştı. Ansen, Arter ile ilk temasını 2011'de küratörlüğünü yaptığı Berlinde de Bruyckere (*Yara*, 2012) sergisi aracılığıyla kurdu. 2015'te Arter'in küratöryal ekibine katılan Ansen, Marc Quinn (*Akılın Uykusu*, 2014), *It takes two to make an accident* (HISK, Belçika, 2015), *Her Düşenin Kanadı Yoktur* (2016), *Ke-limeler Pek Gereksiz* (2019–2020), Céleste Boursier-Mougenot (*offroad v.2*, 2019), Cevdet Erek (*Bergama Stereotip*, 2019–2020), KP Brehmer: *Büyük Resim* (2020–2021), *Candeğer Furtun* (2021–2022), *Locus Solus* (2022–2023), Ahmet

Doğu İpek (*Başımızda Siyahtan Bir Hâle*, 2022–2023) ve *Farz Et Ki Sen Yoksun* (2024) sergilerinin yanı sıra *İsmi Lâzım Değil* (Brigitte Pitarakis ile birlikte, Abdülmecid Efendi Köşkü, 2022), *Ben Kimse. Sen de mi Kimsesin?* (Meşher, 2022–2023) ve *Anne Wenzel: Carte Blanche* (Stedelijk Museum Schiedam, Hollanda, 2023) sergilerinin küratörlüğünü yaptı; çeşitli uluslararası yayınlara yazılarıyla katkıda bulundu. Arter'in Dolapdere'deki yeni binasında hayata geçirdiği Performans Programı'nın (2019–2020) da küratörlüğünü yapan Ansen, Ocak 2024'te Arter'in Başküratörlüğü görevini üstlendi.

Arter Hakkında

Arter'in güncel programlarına ilişkin daha detaylı bilgiye www.arter.org.tr adresinden erişilebilir. Pazartesi hariç her gün açık olan Arter, Salı-Pazar günleri 11:00-19:00, Perşembe günleri ise 11:00-20:00 saatleri arasında ziyaret edilebiliyor. Kurumsal Sponsor Tüpraş'ın değerli desteğiyle, tüm sergilere giriş 24 yaş altı izleyiciler için her gün; Perşembe günleri ise her yaşta izleyici için ücretsiz. Arter Beraber üyeleri ise sergileri yıl boyunca ücretsiz ziyaret etmenin yanı sıra farklı ayrıcalıklardan faydalanıyor. Arter binasının Kütüphane, Kitabevi, Bistro by Divan, arka bahçe alanlarına ve Galeri O'da yer alan sergiye giriş için bilet gerekmiyor. Ulaşım Sponsorları Ford Otosan ve Otokar'ın desteği sayesinde Taksim'den ve Tepebaşı'ndan ücretsiz servis araçlarıyla Arter'e ulaşılabilir.

Bilgi için: arter.org.tr

Adres: İrmak Cad. No: 13
Dolapdere Beyoğlu 34435 İstanbul
T. 0212 708 58 00

Toplum, Kent ve Çevre İçin Haydarpaşa Dayanışması Basın Açıklaması

Değerli Basın Emekçileri,

Haydarpaşa garı, limanı ve çevresinin 2000'li yıllardan bu yana iktidar ve emrindeki TCDD yönetimi tarafından büyük bir inatla sermayeye peşkeş çekilme girişimine karşı, toplumun tüm duyarlı kesimleri ile birlikte yılmadan ve usanmadan bir uğraşı veriliyor.

Kent topluluğu ve çevre için Haydarpaşa Dayanışması olarak, gerek hukuksal alanda, gerekse 19 yıldır durmaksızın sürdürdüğümüz Pazar nöbetleri ile, 2005 yılından bu yana yaşayan endüstriyel kültür varlığımız olan Haydarpaşa Garı'nın "kültürel ve kamusal kimliğini" korumak için mücadele ediyoruz. Özellikle 2004 yılından itibaren, TCDD ve kamusal alanlarımızın özelleştirilmesine dair yasalar çıkartılarak, koruma kurulu kararları, koruma amaçlı imar planları yok sayılarak, şeffaflıktan uzak, gizli kapaklı projeler, sözleşmeler yapıp kamu kaynakları milyonlarca lira zarara sokularak;

Deprem bekleyen bir kentin en önemli ulaşım yapıları ve ihtiyacı olan Haydarpaşa limanı, Haydarpaşa Garı, Sirkeci Garı, ulusal ve uluslararası gayrimenkul, turizm vb. sermayesinin emrine sunulmaya çalışılmıştır.

Yıllar içinde bu amansız uğraşı "Haydarpaşa Manhattan Olacak", "Haydarpaşa Venedik Olacak", "Haydarpaşa Otel Olacak", "Haydarpaşa Ticaret Merkezi Olacak", "Haydarpaşa Kültür Merkezi Olacak" "Haydarpaşa Cruise Liman Olacak" "Haydarpaşa olimpiyat köyü olacak ve "Haydarpaşa Müze Olacak" gibi söylemler ve kentsel dönüşüm projeleri olarak karşımıza çıktı. Aynı inatla sürdürülen yasal ve toplumsal mücadelelerin sonucunda bütün bu

projeler ortadan kaldırıldı.

Ancak inat bitmedi. Haydarpaşa Garının Gar işleviyle milyonlarca bedel ödenerek yapılan restorasyonu ve arkeolojik çalışmalar sona erip garlarımızın trenleriyle ve toplumla buluşması beklenirken bu kez karşımıza kültür endüstrisi sermayesi kültür vadisi projesi çıktı. TCDD'nin kendi

müdürlüklerinin dahi İstanbul'un merkezi gar binası olan Haydarpaşa ve Sirkeci garlarına olan ihtiyacın ısrarla belirtilmesine rağmen TCDD yönetimi tarafından Ağustos 2024'te yapılan bir protokolle Haydarpaşa ve Sirkeci Garları 29 Yılığına Kültür ve Turizm Bakanlığına devredildi. Hukuksuz ve kamu yararına aykırı bulunan bu protokole karşı TMMOB Mimarlar

Haydarpaşa Dayanışması basın açıklamasından.

HABER ETKİNLİK

Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ve Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası tarafından yasal girişimlerde bulunulmuştur.

Gerek protokol eki belgede demiryollarına bırakılan alanın büyüklüğü ve ardından yine gizli kapaklı hazırlanan ve son günlerde Kültür ve Turizm Bakanı tarafından kamuoyuna açıklanan bu yeni dönüşüm projesi taslağı, diğerlerinde olduğu gibi Sirkeci ve Haydarpaşa Garlarını, kamu yararı ve toplumun ulaşım hakkının gözetilmesi kaygılarından uzak bir şekilde, özel bir zümreye hizmet edecek bir kültür endüstrisi alanına dönüştürme çabasından başka bir şey değildir. Her türlü yöntem kullanılarak toplum nezdinde meşrulaştırılmaya çalışılan bu projeler incelendiğinde arkeo-park, müze, bienal ve performans sanatları merkezi gibi işlevlerle garın ana ulaşım merkezi olarak kullanımının

geri plana atılacağı açık olarak anlaşılmaktadır.

Asli görevi kültür varlıklarımızı korumak olan ve Haydarpaşa garının tüm işlevleri ile korunmasına dair kendi bünyesindeki Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu kararlarını dahi dava konusu etmiş Kültür ve Turizm Bakanlığına tekrar ve önemle hatırlatıyoruz. Haydarpaşa ve Sirkeci Garları dünyada iki kıtayı demir yolları ile birleştiren ve bir başka örneği bulunmayan, gerek uluslararası, gerekse ulusal koruma otoriteleri tarafından dünyanın "yaşayan endüstri mirası" olarak kabul edilmiştir. Bu "yaşayan" endüstriyel mirasın sermayeye peşkeş çekilerek ödürülmesine asla geçit vermeyeceğiz. Evrensel koruma ilkeleri, İstanbul'un deprem gerçeği ve ulaşım ihtiyaçları dikkate alınarak, garlarımızın "Gar" olarak kullanılmaya devam edilmesi ve trenlerimizle birlikte topluma bir

an önce iade edilmesi yaşamsal bir zorunluluktur.

Toplumsal ihtiyaçları ve evrensel ilkeleri görmezden gelen tüm projeler gibi, meşruluktan uzak bu projeleri de reddediyoruz! Yirmi yıldır sürdürdüğümüz haklı mücadelemiz, Haydarpaşa ve Sirkeci garları tam kapasite ile topluma iade edilene kadar sürecektir.

Haydarpaşa Garı tren seferleri ve tüm işlevleriyle halkın kullanımına sunulana kadar "Haydarpaşa Gardır, Gar Kalacak!" demekten ve nöbetlerimizden vazgeçmeyeceğiz. Bu kapsamda tüm duyarlı kesimleri ve halkımızı Cumartesi 12.30'da Kadıköy iskele meydanından Haydarpaşa garına düzenlediğimiz yürüyüşe ve 13.30'da garda basın açıklamasına katılmaya davet ediyoruz.

#HaydarpaşaGardırGarKalacak

Toplum, Kent ve Çevre İçin
Haydarpaşa Dayanışması

